Natuurherstel verordening

KAN CONGRES 2026
Deelsessie 2.1

Corine de Zeeuw
Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
Spreker

Ties Rijkers
Planalogic
Spreker

Claudia Bouwens
KAN Platfotm
Moderator

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

Artikel 8 NHV herstel van stedelijke ecosystemen

Corine de Zeeuw

27 oktober 2026

Inhoud presentatie

1. Wat is de NHV
2. Wat is artikel 8 – stedelijke ecosystemen
3. Wetgeving
4. Maatregelen

Wat is de Natuurherstelverordening?

De Europese Natuurherstelverordening (EU-NHV) is in werking getreden op **18 augustus 2024** en direct van kracht.

Aanleiding NHV:

- Achteruitgang biodiversiteit en ecosystemen, 80% Europese natuurgebieden verkeert in slechte staat
- Beschermen is niet voldoende, actief herstel van beschadigde natuur is nodig

De verordening is Europese wetgeving die lidstaten **verplicht** doeltreffende maatregelen te treffen om de natuur te herstellen en niet te laten verslechteren.

Invulling van de **internationale inzet in de EU** op natuurterrein, onder andere in het kader van het VN-Biodiversiteitsverdrag (CBD)

Doel van de NHV:

- Bijdrage aan **herstel van diverse en veerkrachtige natuur in de EU**, zowel op land als zee, door herstel van ecosystemen, habitattypen en soorten
- Bijdrage aan het bereiken van de EU-doelstellingen op het gebied van **klimaatmitigatie en –adaptatie en bodemdegradatie**

Belang van natuur in de stad

Waarde van het stedelijk ecosysteem voor natuur in Nederland

- stad als verbinding tussen groenblauwe gebieden
- stad als steppingstone
- bijdrage aan bestuivers
- gemiddeld hoge biodiversiteit in steden en dorpen

Waarde voor andere doelen:

- leefbaarheid
- klimaat-adaptatie
- gezondheid
- recreatie

Artikel 8 – stedelijke ecosystemen doelen

t/m 2030

vanaf 2031

vanaf 2031

Doelen van artikel 8 NHV

Artikel	Inhoud	Aard verplichting	Datum 1e verplichting
8.1	Verzekeren dat er geen nettoverlies is in de totale nationale oppervlakte stedelijke groene ruimte en stedelijke boomkroonbedekking in stedelijke ecosysteemgebieden	Resultaatsverplichting op het voorkomen van nettoverlies op nationaal niveau.	31 dec 2030
8.2	Realiseren van een toenemende trend in de totale nationale oppervlakte stedelijke groene ruimte tot een **bevredigend niveau** is bereikt	Resultaatsverplichting op het realiseren van een nationaal toenemende trend op nationaal niveau.	Vanaf 2031
8.3	Realiseren van een toenemende trend in de stedelijke boomkroonbedekking in elk stedelijk ecosysteemgebied totdat het **bevredigend niveau*** is bereikt	Resultaatsverplichting op het realiseren van een toenemende trend in ieder stedelijk ecosysteem.	Vanaf 2031

* Lidstaat bepaalt het bevredigend niveau op basis van de richtinggevende kaders EU. Deze richtlijnen volgen uiterlijk eind 2028

Definities uit artikel 8

Stedelijke ecosysteemgebieden zijn ruimtelijke begrenzingen; géén ecologische ecosystemen.

Stedelijke groene ruimte is de totale oppervlakte aan bomen, heesters, struiken, vaste kruidachtige vegetatie, korstmossen en mossen, vijvers en waterlopen. Inclusief: verticaal groen en groene daken.

Agrarische weilanden vallen ook binnen de definitie, want zijn ‘permanent herbaceous’.

Gaat over privaat én openbaar groen.

Stedelijke boomkroonbedekking is de totale met boomkroon bedekte oppervlakte.

Aandachtspunten

- **Oppervlakte boomkroonbedekking** is onderdeel van **oppervlakte stedelijke groene ruimte** en wordt apart gerapporteerd
- Stedelijke groene ruimte is in principe **al het stedelijk groen**, ook als dit volgens het bestemminsplan niet primair de ‘functie’ groen heeft.
- Om aan de doelen te kunnen voldoen **moet al het groen dat verdwijnt** binnen het stedelijk ecosysteemgebied én voldoet aan de definitie stedelijke groene ruimte **gecompenseerd worden**.

Deadlines implementatie artikel 8

2024
- NHV breed: Inwerkingtreding NHV (18 augustus 2024)

2026
- NHV breed: Indienen **Ontwerp-Natuurplan** bij EC 1 september 2026

2027
- NHV breed: Indienen **Definitief Natuurplan** bij EC 1 september 2027 (uitvoeringswetgeving van kracht)

2028
- Artikel 8: Uiterlijk eind 2028 richtinggevend kader vanuit commissie voor komen tot bevredigende niveaus

2030
- Artikel 8: Uiterlijk eind 2030 vaststellen van bevredigende niveaus

2031 e.v.
- Artikel 8: Rapporteren over voortgang (elke 6 jaar) en herziening nationaal herstelplan (elke 10 jaar)

Uitgangspunten voor implementatie

- Implementatie doen we **samen** met koepels. Gemeenten en grondeigenaren zijn primair verantwoordelijk voor de inrichting van de buitenruimte.
- We zorgen dat de opgaven vanuit de NHV in balans zijn met **andere nationale ruimtelijke opgaven**, zoals de woningbouwopgave, de energietransitie, defensie en de mobiliteitstransitie.
- We richten ons nu op de **kwantitatieve oppervlaktedoelen t/m 2030**.

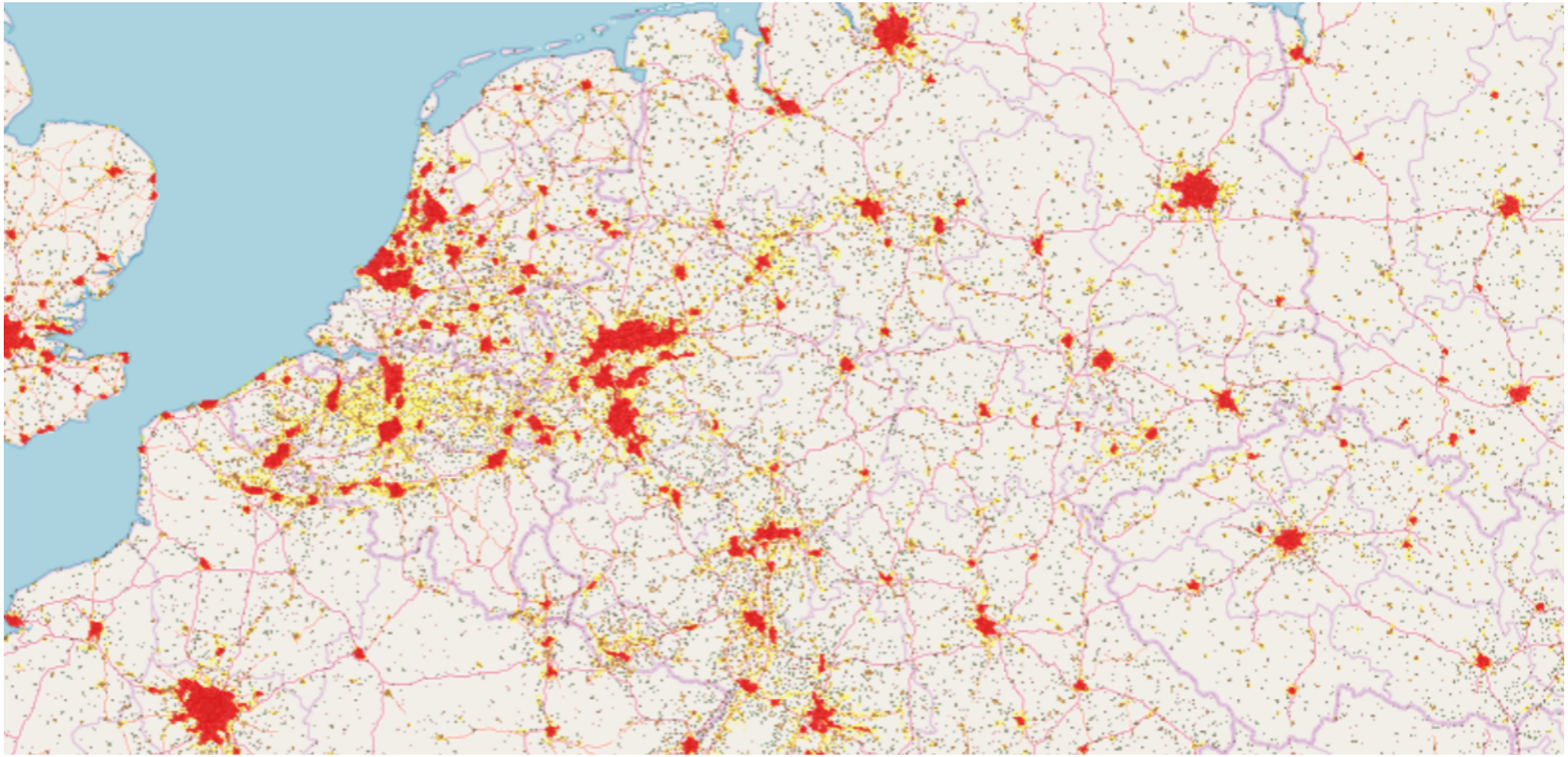
<u>Beoogde richtingen VRO</u>

- **Korte termijn**: kwaliteit zo veel mogelijk mee koppelen.
  Inhoudelijk aansluiten op de kaders van bestaande programma's en doelen van andere NHV-artikelen voor kwaliteit van stedelijke groen
- **Lange termijn**: actief sturen om kwaliteit mee te nemen in het bevredigend niveau (ruimte, kosten en mee koppelen van doelen van andere artikelen).

Implementatie artikel 8 – Natuurplan keuzes en overwegingen definitief natuurplan

Stedelijke clusters + centers in EU

Welke gemeenten moeten een stedelijke ecosysteemgebied begrenzen

Steden (dichtbevolkt):→ Minstens 50% van de inwoners woont in stedelijke centra.

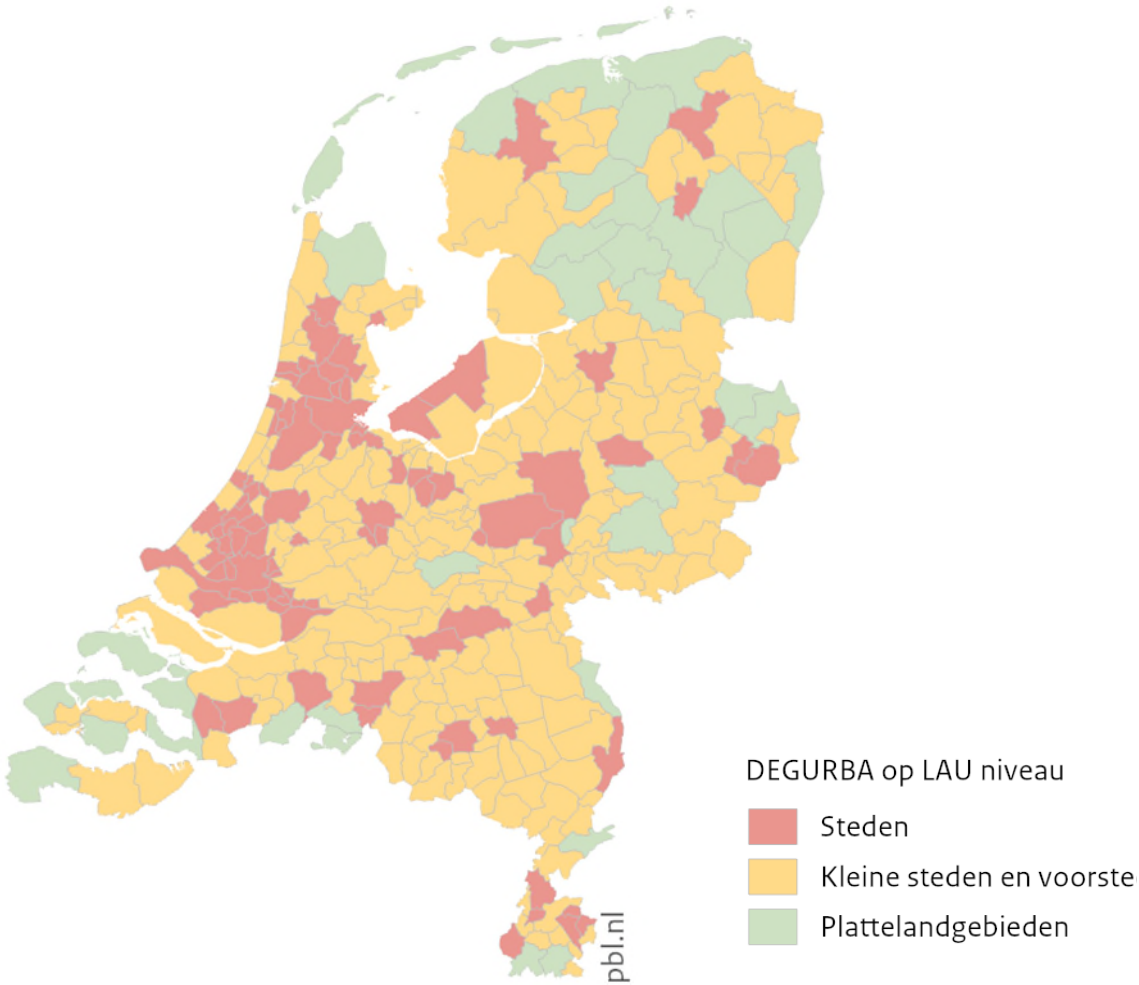
Kleine steden/voorsteden (gemiddeld):→ Minder dan 50% in stedelijke centra én minder dan 50% in landelijke cellen.

Landelijke gebieden (dunbevolkt):→ Meer dan 50% woont in landelijke cellen.

Gemeenten met **minder dan 5.000** inwoners vallen altijd in de klasse **landelijke gemeente**

→ In Nederland vallen **301** van de **342** gemeenten in de classificatie '**steden'** of **'kleine steden/voorsteden**'

deze gemeenten moeten stedelijk ecosysteemgebied begrenzen

Bron: EEA

Begrenzen stedelijke ecosystemen in Ontwerp-NP

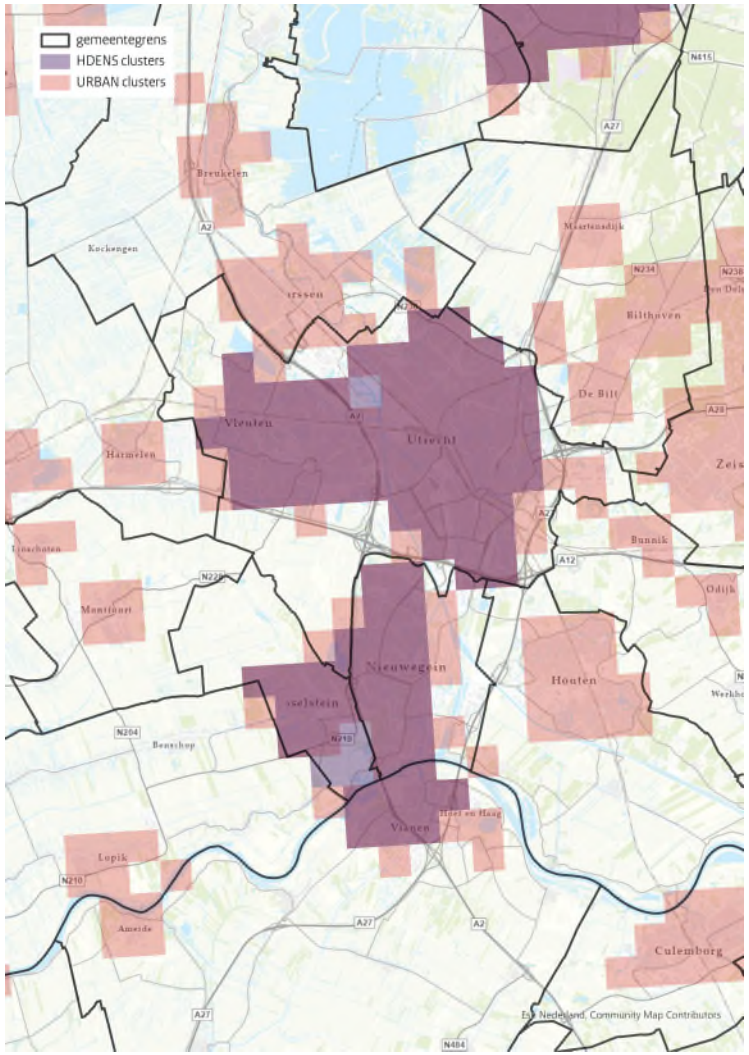
Verplicht grid met rastercellen 1 x 1 km²

- Hoge dichtheid > 1.500 inwoners
- Gemiddelde dichtheid 300 – 1.500 inwoners
- Lage dichtheid < 300 inwoners

Minimale begrenzing (UC/UC) : het is verplicht om de rastercellen met hoge en gemiddelde dichtheid mee te nemen in de begrenzing .

Lidstaten mogen er voor kiezen om de begrenzing ruimer te maken tot maximaal de gemeentegrens

In het Ontwerp-NP heeft NL gekozen voor de minimale begrenzing

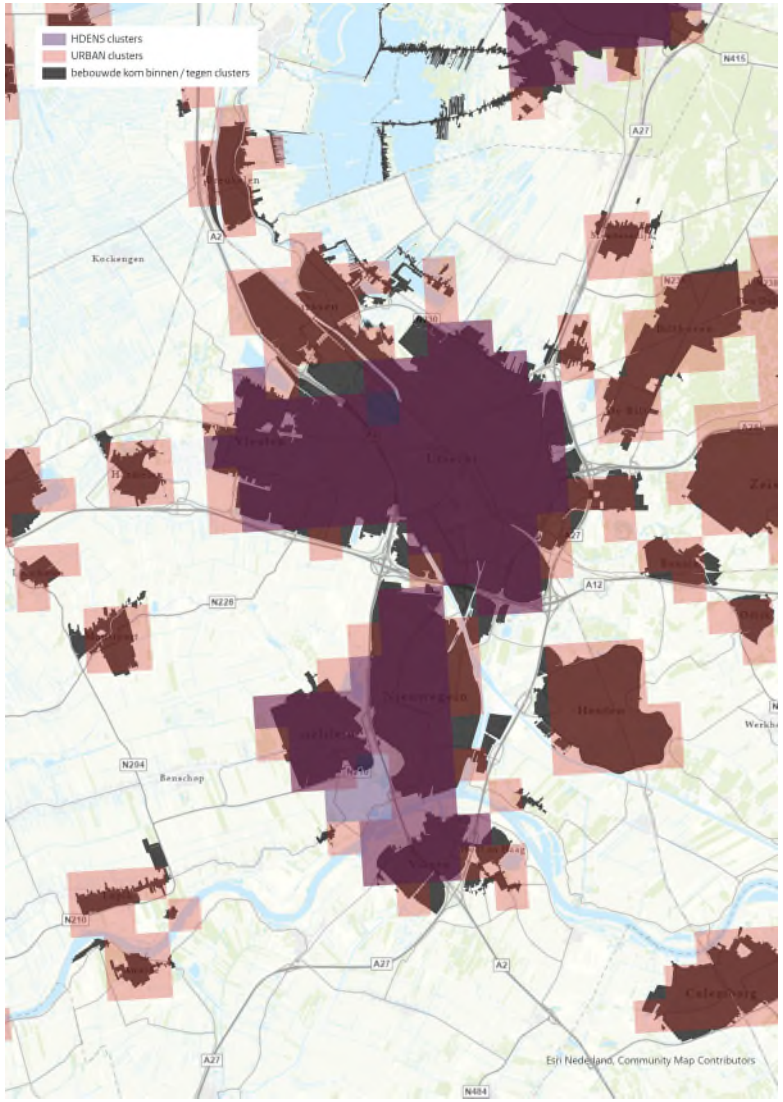

Begrenzen stedelijke ecosystemen in definitief NP

Voorstel om begrenzing iets ruimer te kiezen dan minimale begrenzing

Dat betekent dat de minimale begrenzing wordt aangevuld met:

- Complete woonwijken die aansluiten op minimale begrenzing
- Bedrijventerreinen en industriegebieden die binnen de bebouwde kom liggen
- Terreinen met utiliteitsgebouwen binnen de bebouwde kom
- Recreatiegebieden, sportterreinen en parken die ruimtelijk gezien aansluiten op bovengenoemde gebieden

Waarom iets ruimere begrenzing?

Voorstel om in definitief Natuurplan een iets ruimere begrenzing (**UC/UC+)** op te nemen omdat:

- Begrenzing sluit zo logisch aan op de stedelijke contouren
- Er binnen de ruimere begrenzing meer ruimte is om groen te compenseren
- De toe te voegen stedelijke groene ruimte en boomkroonbedekking komt terecht in stedelijk gebied waar het groen de grootste meerwaarde heeft

Mogelijkheid voor gemeenten om te reageren op voorgestelde begrenzing

Het rijk stelt op basis van de vastgestelde uitgangspunten een **generieke begrenzing** op

Gemeenten krijgen de gelegenheid om binnen randvoorwaarden aanpassingen op deze begrenzing voor te stellen.

Zo houden we rekening met lokale situatie en streven naar een optimale balans tussen ruimte ontwikkelingen in een gemeente en het behalen van doelen van artikel 8.

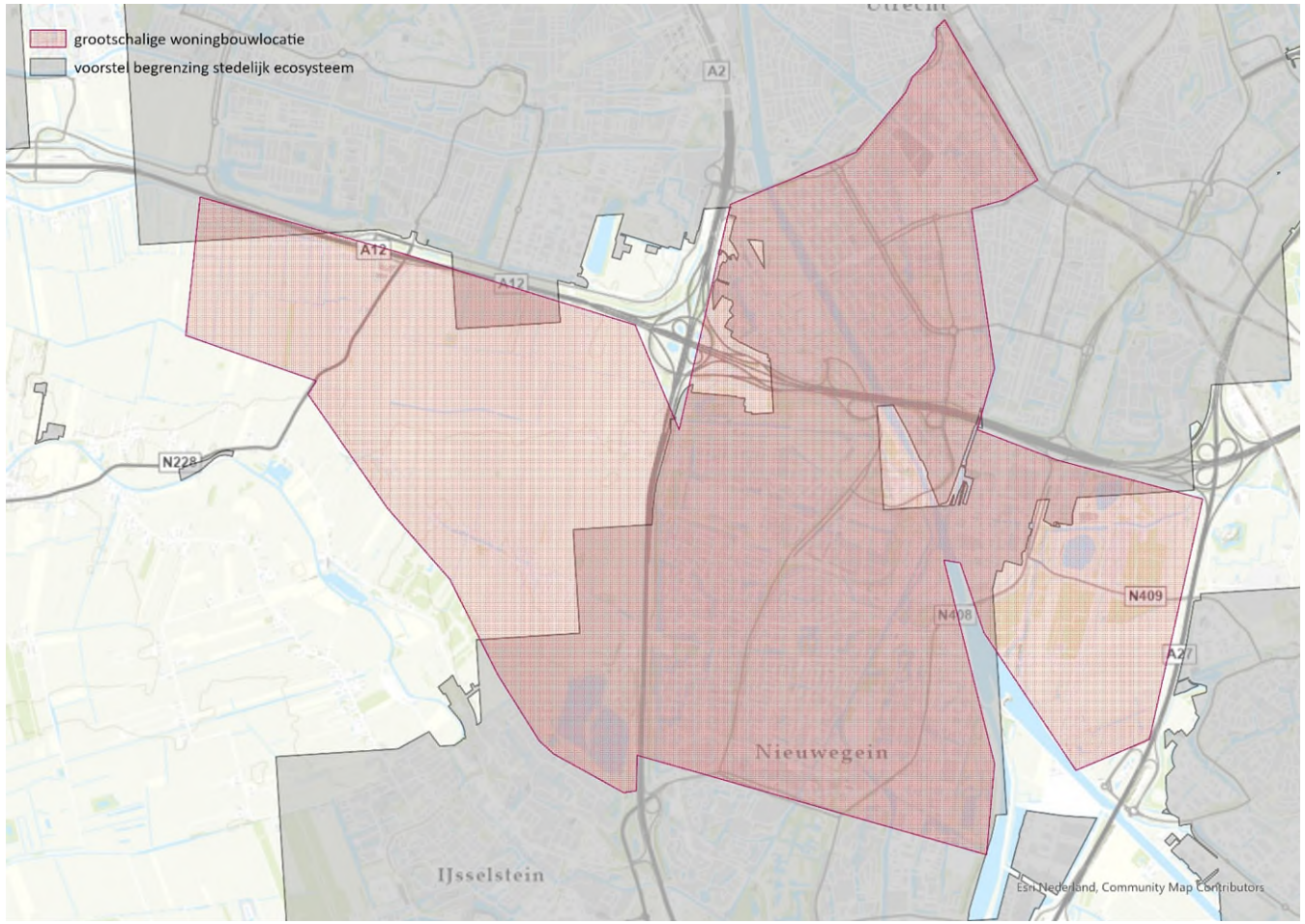
Randvoorwaarden zijn:

- Rastercellen die de verplichte minimale begrenzing vormen vallen altijd binnen de aangepaste begrenzing
- Parken, sportterreinen, recreatiegebieden en/of natuurgebieden die ruimtelijk zijn ingesloten door de minimale begrenzing (binnen één gemeente) maar (deels) buiten de minimale begrenzing vallen, blijven onderdeel uitmaken van de aangepaste begrenzing
- In geval van verruiming van de begrenzing wordt de gemeentegrens niet overschreden
- In geval van verruiming van de begrenzing sluit het extra deel ruimtelijk aan op de generieke begrenzing

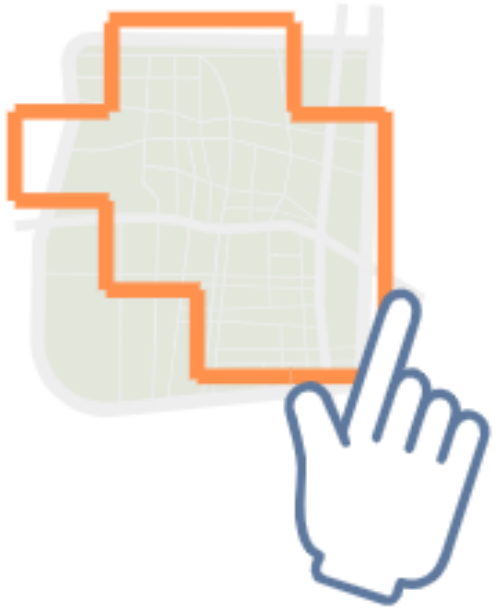
Aanpassen begrenzing bij aanpassen NP in 2030

Aanpassing van begrenzing kan ontstaan door o. a. :

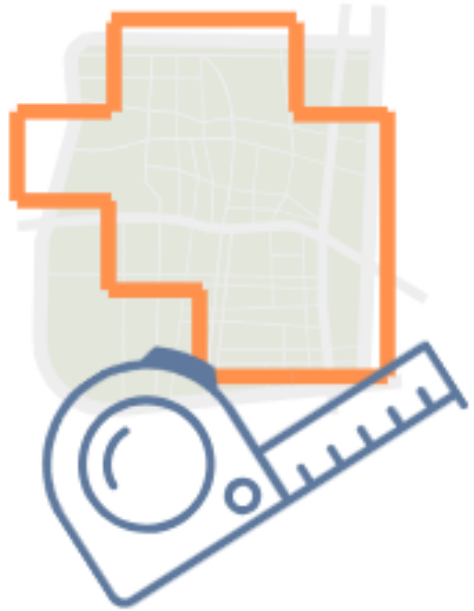
- Toename van inwoners door bv grootschalige woningbouw
- Samenvoegen van gemeenten waardoor aantal inwoners binnen een gemeente wijzigt

Verplichtingen vanuit artikel 8

Stedelijke ecosysteemgebieden aan te wijzen

(herstel)maatregelen te treffen

De lidstaat is verantwoordelijk voor het behalen van de doelen en het treffen van herstelmaatregelen om aan deze verplichting te voldoen.

Uitvoeringswetgeving

Voor een goede implementatie van de artikelen uit de NHV is uitvoeringswetgeving nodig. Deze moet erop toezien dat:

1. de verplichtingen uit artikel 8 duidelijk en geborgd **zijn belegd bij een bevoegd gezag**, die over de juiste instrumenten beschikt om invulling te kunnen geven aan de taak en;

2. het Rijk **voldoende sturingsinstrumenten** heeft om haar verplichting richting de Europese Unie te kunnen waarmaken.

- Ministeriele regeling → aanwijzen stedelijke ecosystemen
- Omgevingswaarden → doorwerking van nationaal programma (het natuurplan)

Maatregelen

Doel

- Toewerken naar integraal betrekken van natuur in de ruimtelijke ordening
- Niet afwentelen naar de toekomst
- Link met andere opgaven (uit de NHV)

Waar kun je aan denken:

- Educatie en kennis
- Communicatie en bewustwording
- Financiële prikkels
- Wetgeving
- Toezicht en handhaving
- Uitvoering (zoals pilots of experimenten)

Dank voor uw aandacht